מחשבת החסידות לעולם התורה

גיליון 97 • שבט ה'תשע"ט

אוהב ישראל

שנת השבעים ליום ההילולא של כ"ק אדמו"ר הריי"צ מליובאוויטש

ביום י' שבט השנה – ה'תשע"ט, תתחיל שנת השבעים להסתלקותו של האדמו"ר רבי יוסף יצחק שניאורסון (הריי"צ) מלובביץ', האדמו"ר הקודם של חב"ד, בשנת ה'תש"י.

מצוה לספר

במכתב המפורסם, בו מציע הרבי מה"מ סדר הנהגה ליום ההילולא יו"ד שבט, כותב הרבי גם את הדברים הבאים:

"במשך המעת לעת – לבקר . . בבתי הכנסיות ובבהמ"ד אשר בעיר, לחזור שם . . פתגם מתורתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ [=הריני כפרת משכבו], לבאר אודות אהבת כל ישראל שלו..."..

"..לבקר . . במקום כינוסי הנוער . . גם הנוער שלעת עתה עדיין אינו חרדי, ולבאר להם איך שחיבה יתירה נודעת להם תמיד מאת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ...".

בשורות הבאות ננסה לספר ולו במעט על דמותו העילאית של אוהב כל ישראל – הרבי הריי"צ.

להסתכל בעין ימנית

כבר בראשית חינוכו, חונך הרבי על אהבת ישראל לכל יהודי.

פעם, כאשר היה הרבי הריי"צ בגיל ארבע שנים, שאלו אביו (הרבי הרש"ב – רבי שלום :(דובער

"מדוע ברא ה' לאדם שתי עיניים, ומדוע אין מספיקה לו עין אחת, כפי שיש לו רק פה אחד ואף אחד"?

וביאר זאת האב הצדיק כך:

"ישנם דברים שצריך להסתכל עליהם בעין" הימנית – בחיבה ובקירוב, וישנם דברים שצריך להביט עליהם בעין השמאלית – באדישות ובריחוק.

בסידור וביהודי יש להסתכל בעין הימנית, ועל סוכריה ושעשוע והדומה יש להביט בעין

סיפורה של אהבת ישראל שלא ידעה גבולות • מוגש לרגל התחלת

טוב לכל

של אהבת והדרת דרך ארץ בפני בני ובנות

ישראל, יהיו מי שיהיו".

אותה קריאת "שמע ישראל" שבאה מתוך אמונה תמימה, פתחה בפניי מעיינות חדשים

במאמר שבו קיבל הרבי את נשיאותו בגלוי, תיאר הרבי את אהבת ישראל של הרבי הריי"צ במילים הללו:

"ישנם כמה סיפורים מכ"ק מו"ח אדמו"ר, אודות השתדלותו לעשות טובה ואפילו לאיש פרטי, ברוחניות או בגשמיות. והניח את עצמו על זה, לא רק הגשמיות שלו, אלא גם הרוחניות שלו, אף שזה שהיה מטיב עמו הנה לא זו בלבד שלא היה כלל בסוג של חברך בתורה ומצוות, אלא שהיה שלא בערכו כלל".

כך הייתה הנהגתו ועבודתו של הרבי הקודם, לקרב ולהעלות את כל היהודים אפילו את ה"בריות בעלמא", בדרך קירוב ונועם.

טוב לקרב

פעם שאלו את האדמו"ר הריי"צ כיצד הוא מקרב את אותם אלו שעליהם נאמר "מורידים ולא מעלים"?

השיב הרבי הריי"צ, שדינים אלו מופיעים בחלק האחרון של השולחן ערוך בסוף "חושן משפט", ללמדנו שקודם יש להתחיל מ"אורח חיים" וללמוד ולקיים את כל השולחן ערוך, ורק אז להתעסק בדינים אלו.

וביאר הרבי, שעשיית טובה ליהודי, היא ללא ספק מצוה מן התורה.

אך בעשיית היפך הטוב ליהודי, גם אם הוא על פי שולחן ערוך, יתכן שהאדם עושה זאת בגלל רוע ליבו. ויתירה מכך, יתכן שהוא גם טועה בהלכה.

וכפי שכותב הרבי הריי"צ באחת מאגרותיו – "הנה בדורנו זה תודה לא־ל כמעט שאין מינים ואפיקורסים כלל . . הנהגתם אינה ראיה על מהותם העצמי . . ולהיות כי כל אחד ואחד מישראל יקר במאוד, על כן גם ספק ספיקא פן יתקרב אל התורה ומצוות, צריכים לקרבו".

כל אחד מאיתנו, יכול וצריך ללמוד מהנהגתו של הרבי הריי"צ, ולהשתדל לקרב בשמחה ובאהבה כל יהודי, יהיה אשר יהיה. "מאז" – שח הרבי הריי"צ – "נחקק במוחי ובליבי עניין אהבת ישראל, אשר על כל יהודי, יהיה מי שיהיה, צריכים להסתכל בעין יפה".

במקלט הבוער

בראשיתה של מלחמת העולם השניה, עם כיבושה של פולין, נקלע הרבי הריי"צ אל וורשה, שם שהה תחת מטרי פגזים ופצצות, עד לכיבושה של העיר בידי הנאצים ימ"ש.

בקיץ שאחרי, בעת התוועדות באמריקה עם חסידיו, סיפר להם הרבי על מאורע מסעיר שנחקק בליבו:

היה זה בי"ב תשרי. הרבי הריי"צ ומלוויו נכנסו אל מקלט בו התאספו מאות יהודים מחוגים שונים, דתיים וחופשיים, כולם שבורים ומלאי יאוש.

ופתאום ... קול נפץ אדיר זעזע את כולם. פצצה נפלה בקרבת מקום, ונחלי אש התפשטו מסביב. כל אחד ראה את המוות למול עיניו, וזעקת "שמע ישראל" פרצה ספונטנית מפי

"מכל דבר צריך ללמוד הוראה בעבודת ה"" הסביר הרבי הריי"צ לקהל הנוכחים – "בימי המלחמה, מלבד ההשגחה הפרטית שראינו על כל צעד ושעל, ראינו איך הלב היהודי ספוג כולו אמונה פשוטה.

דבר מלכות

מתורתו של כ"ק אדמו"ר מה"מ מליובאוויטש

שתי רגליים על הקרקע

מדוע הגילוי האלוקי הנשגב של
"עשרת הדיברות" נרמז רק
במילה אחת "אנכי"? • למה
קרשי המשכן צריכים לעמוד
דווקא? במה הם שלושת
ההבדלים בין ישיבה לעמידה?
• ומתי יורידו לק' את הרגל
והיא תעמוד על שתי רגליה?

וו אדונענווד על שונ דגל דו:לרגל המחזור הרביעי שללימוד מאמרי "באתי לגני" -נקודות מתוך הפרק התשיעישל המאמר וביאוריו

בשעת מתן תורה זכה עם ישראל, ובעצם העולם כולו, לגילוי אלוקי נעלה ביותר.

אמנם באורח פלא, כאשר התורה מספרת באריכות על מעמד "הר סיני", היא מספרת דווקא על העניינים שקשורים עם גשמיות העולם: "והר סיני עשן כולו .. וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים", "ציפור לא צווח, שור לא געה".

יתירה מזה, גם "עשרת הדיברות" שניתנו במתן תורה, ברובם הם ציוויים גשמיים פשוטים.

ולעומת זאת, הפעולה הרוחנית של מתן תורה, נרמזת רק במילים "וירד ה' על הר סיני גו'", וכפי שדורשים חז"ל שירד עם כל הפמליא של מעלה.

וכמו כן, גם העניין הרוחני של "עשרת הדיברות" – המשכת עצמותו ומהותו ית', נרמז רק במילה "אנכי", שהיא ראשי־תיבות "אנא נפשי כתבית יהבית" [=אני את עצמי כתבתי ונתתי].

וצריך להבין מה כל האריכות ו"הרעש" סביב כל העניינים הפשוטים והגשמיים שבנתינת התורה?

עמודי אור

נאמר "ועשית למשכן עצי שיטים עומדים". מדוע מתוארים קרשי המשכן דווקא כעומדים?

שני ביאורים נאמרו בדבר:

המילה "עומדים" היא אותם אותיות של המילה "עמודים". הדבר בא ללמד שקרשי המשכן הם דומים לתרי"ג המצוות ושבע המצוות שתיקנו חכמים, שנקראות בקבלה בשם "תר"ך (620) עמודי אור".

מדוע נקראים המצוות "עמודים"? מפני שכמו שעמודים ניצבים על הארץ וראשם מגיע עד לתקרה, כך המצוות נעשות בגשמיות העולם הזה, אך שרשם ומקורם הוא בשמים ב"רצון העליון". המצוות ממשיכות ומחברות את העולם עם הבורא ית'.

כך גם קרשי המשכן מחברים את ה' עם העולמות התחתונים.

קרש אנושי

הבעש"ט אומר שקרש (של המשכן) רומז על האדם, שעניינו לחבר ולקשר עולמות עם אלוקות. לכן היה אורכם של קרשי המשכן "עשר אמות", כנגד עשרת הכוחות שבאדם.

על ידי עבודתו הרוחנית של האדם להפוך את רוח השטות וה"שקר" של היצר הרע שבתוכו, ל"שטות" של קדושה, הוא נעשה ל"קרש" המשכן הפנימי שבתוכו ("ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" – "בתוך כל אחד ואחד").

ועל ידי זה שהאדם הפך את ה"שקר" ל"קרש" במחשבתו וברגשותיו, נמשך הדבר גם ב"מעשה המצוות", והאדם עושה גם "קשר" בין העולם הגשמי לאלוקות.

ודבר זה, הוא דווקא בכוחו של האדם שהוא "חלק אלוקה ממעל ממש", ממש אלוקות מצד אחד, ומצד שני, ממש גם מלשון ממשות גשמית, שלכן יכול דווקא האדם הממשי והאלוקי ממש, לחבר על ידי המצוות בין אלוקות לגשמיות.

עומדת לעד

:הביאור השני הוא

עומדים הוא מלשון קיום והעדר השינוי, "אני הוי' לא שניתי".

והכוונה היא, שעל ידי העבודה של הפיכת ה"שקר" ל"קרש" בזמן הגלות, מבלי להתפעל מכל הקשיים והניסיונות, יהיה הגילוי האלוקי דלעתיד לבוא, גילוי העצמות – "אני הוי' לא שניתי".

כי למרות ש"אני הוי' לא שניתי" הוא בכל זמן ובכל מקום, אמנם בכדי שיהיה הגילוי במוחש בכל העניינים, יתגלה הדבר לעתיד לבוא, על ידי עבודת האדם בזמן הגלות.

אך כדי לפעול את הגילוי דלעתיד לבוא, שהוא בבחינת "עומדים", צריך לפעול דווקא למטה, במקום בו יש מנגד המעלים ומסתיר, שאז צריכים לעמוד בתוקף, וכנוסח התפילה

"עמדת להם בעת צרתם", שדווקא בעת צרה הוא בבחינת "עמידה".

ולכן "עצי השיטים" הם "עומדים", שעל ידי העבודה בעמידה בתוקף, יאיר לעתיד לבוא אורו הנצחי של ה' ית', שלא שייך בו שינוי.

בין עמידה לישיבה

שני הביאורים שייכים אחד לשני, כי בין עמידה לישיבה שלושה הבדלים:

א) בישיבה הראש נמוך יותר, ואילו בעמידה הוא גבוה יותר.

ב) בישיבה הרגליים לפעמים מוגבהים מעט מהארץ, ואילו בעמידה הרגליים על הארץ.

ג) בישיבה הגוף והרגליים אינם בקו אחד, ובעמידה הגוף והרגליים כמקשה אחת.

וכך גם ברוחניות, כאשר נמצאים בעולם שיש בו העלם והסתר, וצריכים לתוספת המשכת אלוקות למטה כדי לנצח את הרע, ההמשכה מלמעלה היא באופן של עמידה:

א) נמשך ממקום גבוה ונעלה יותר, כמו שהראש בעת העמידה גבוה יתר.

ב) אין מזה יניקה לקליפות, כמו שהרגליים עומדות על הארץ (כלומר, שההמשכה מגיעה למקום אליו היא צריכה להגיע).

ג) ההמשכה היא מלמעלה עד למטה מטה, כמו שהראש והרגליים באותו קו.

וזוהי השייכות בין הביאורים, שעניין העמודים הוא שנמשך מעצמותו ית' ש"אני הוי' לא שניתי", מלמעלה עד למטה.

במסירות נפש

אמנם גילוי זה הוא דווקא במקום שיש מנגד, כי דווקא אז מתעוררת אצל האדם פנימיות נפשו, למסור נפשו וכל ענייניו לה', ולעמוד בתוקף.

ועל ידי זה נמשך מעין זה מהפנימיות שלמעלה, מ"הראש", כי "בכל צרתם, לו צר", עד למטה מטה.

בגשמיות דווקא

וזהו שהחידוש של "מתן תורה" ו"עשרת הדיברות", הוא שהעניינים הכי נעלים נמשכים דווקא בעניינים הכי גשמיים ופשוטים, כי כמו שהעמידה היא על הקרקע דווקא, כך דווקא בעולם הגשמי מתגלה אורו האין סופי של ה'.

וההוראה היא: "גער חית קנה", להוריד לאות "קוף" של קליפת נוגה, את ה"קנה" – שטות ושקר שלמטה מן הדעת, ואז הופכת לאות "ה", המסמלת את עבודת ה' בקבלת עול, "שטות דקדושה", ולמילה "הנה" המסמלת אור וגילוי אלוקות.

ובעוד שהאות "ק" אינה יכולה לעמוד, האות "ה" היא עם שתי רגליים על הקרקע, וזוכים ל"ועמדו (הגילוי ד"לא שניתי") רגליו (שתי רגליים) על הר הזיתים (הנמשך למטה בארץ)", תיכף ומיד ממש.

(ע"פ המשך "באתי לגני" השי"ת ס"ט, ומאמרי "באתי לגני" תשי"ט, ותשל"ט)

דמויות הוד

מאת הרב ישראל יצחק זלמנוב

ב'תומכי תמימים' בכל תחנות החיים

סיפור חייו של המשגיח החסידי הרב יחזקאל הימלשטיין הי"ד

לא רבים הם החסידים שמעגל חייהם נע סביב ישיבת 'תומכי תמימים' שהקים וייסד כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע. אולם כזה היה הרה"ח ר' יחזקאל (חאטשע) הימלשטיין הי"ד, תלמיד תומכי תמימים בעצמו, משגיח כללי על ה'חדרים' וה'שיעורים' בליובאוויטש ובוחן, ובסניפים האחרים – ראש ישיבה, ר"מ או משפיע. הוא עסק בענייני 'תומכי תמימים' בהתבטלות מוחלטת ללא שיור, התמסר לצרכי התמימים בגשמיות וברוחניות בשנים של אימה וזעם ברוסיה הקומוניסטית תחת משטר הג.פ.או. (הגלגול הראשון של הק.ג.ב.).

ר' יחזקאל נולד בשנת תרמ"ה לערך, בעיירה החסידית שצעדרין. אימו מרת בלומה היתה אחות אביו של ר' יחזקאל הי"ד פייגין, מזכיר הוד כ"ק אדמו"ר הריי"צ.

ר' יחזקאל למד בשנים הראשונות של ישיבת "תומכי תמימים" בעיירה ליובאוויטש. הוא נודע כמתמיד ושקדן גדול בתורת הנגלה ובתורת החסידות. כמו רבים מחבריו התמימים קיבל 'סמיכה' לרבנות ונתמנה כאברך צעיר להיות 'ספרא דדיינא' של רבה של רודניא הסמוכה לליובאוויטש, אולם לאחר תקופה חדל מלשמש בתפקידו זה ושב לליובאוויטש, כמשגיח כללי ב'חדרים' למכינה לישיבה' (גילאים המקבילים בימינו ל'מכינה לישיבה' ו'ישיבה קטנה') – שכללו אז כמאתיים תלמידים.

נושא הפכים

ר' יחזקאל היה נושא הפכים. מחד – עמד על משמרתו כ'משגיח' ולא נשא פנים, דן דין אמת ועמד על הכללים שקבע ותבע נשיא הישיבה – אדמו"ר הרש"ב, ומאידך – היה מלא אהבה לתמימים, התמסר למילוי צרכיהם בגשמיות וברוחניות עם כל המרץ וההשתדלות.

ר' יחזקאל חינך את תלמידיו ליראת שמים ולאמת חסידית. הרה"ח מענדל מרוזוב סיפר שהיה "א געשמאקער מגיד שיעור" [=מגיד שיעור עָרֵב] ופעם אחת אמר שיש "רבני מכונה" (מאשינאווער רבנים), כמו "מצות מכונה" – שהם אינם כמו מצות עבודת יד שמתייגעים ומזיעים בעבודתם... אלא מכניסים קמח מצד אחד ומצד השני יוצאת מצה – כך יש רבנים שאינם־חסידים שלא

מתייגעים בלימוד ש"ס וד' חלקי השו"ע, אלא נכנסים לכולל 'עם־הארץ' ויוצאים ממנו עם תעודת רבנות...

שנתיים וחצי לאחר פרוץ מלחמת העולם הראשונה, נדדה ישיבת 'תומכי תמימים' מהעיירה ליובאוויטש ועימם גם ר' יחזקאל ורעייתו. תחילה, היו פניהם של התלמידים לעיר קרמנצ'וג, ובהמשך הצטרפו אליהם גם תלמידים בגיל בוגר יותר. המלחמה שיבשה את המסגרת הגילאית, כך שכולם למדו מעשיו בקרמנצ'וג: ר' יחזקאל היה בוחן את מתלמידים שחפצו להתקבל לישיבה, והשגיח על הבחורים בהשגחה גדולה. הוא היה דואג לכל מחסורם, בפרט בימים הקשים בהם לעקבות המצב הכלכלי החמור ששרר בכל בעקבות המצב הכלכלי החמור ששרר בכל רוסיה.

הסדר בשיעורים בקרמנצ'וג היה שלמדו כמעט כל הזמן נגלה, גמרא ומפרשים. רק חצי שעה ביום היה ר' יחזקאל מלמד תניא. כאן נודע ברבים כוחו וכשרונו של ר' יחזקאל להסביר חסידות בצורה בהירה, פשוטה ומובנת. הוא היה מסביר תניא כאילו עליו להסביר לילדים, ובעקבות זאת תוכן ה'תניא' נחקק היטב בליבם ומוחם של תלמידיו.

'תומכי תמימים' במחתרת

עם סיום מלחמת העולם הראשונה ועליית השלטון הקומוניסטי הנורא ברוסיה, החלו רדיפות נגד סניפי הישיבה והם התנהלו במחתרת, בחשאיות. הישיבה בקרמנצ'וג החזיקה מעמד תקופה ארוכה, והיתה לישיבה יחידה שנותרה בכל אוקראינה! היא היתה ישיבה מחתרתית לכל דבר, ובפתחה הועמדו ניצבים להתריע מפני החיפושים של אנשי הג.פ.או.

ר' יחזקאל היה נמוך קומה מאוד. פעם אחת קלגסי הג.פ.או. הצליחו לעצור קבוצה מן התלמידים יחד איתו ורצו לתפוס את המורה והמשפיע כדי ללמדו לקח, אולם ר' יחזקאל היה נראה כאחד התלמידים והם לא הצליחו לזהותו... החליטו הללו להעביר את כל הקבוצה תחת מקל שהניחוהו בגובה מינימאלי, מתוך

הנחה שהגבוה ביותר הוא המארגן והמשפיע, אבל קומתו של ר' יחזקאל הייתה כה נמוכה, שהוא עבר מתחת למקל בדיוק כמו האחרים, וכך לא הצליחו הללו לזהותו...

במשך כמה שנים נדדו ר' יחזקאל ורעייתו, שלא זכו לפרי בטן, עם תלמידיו ועם תלמידים חדשים שהצטרפו במשך הזמן, בכמה ערים ועיירות ברוסיה, כמו פולוצק, הומיל וחרסון. לאחר רדיפות המשטר הרוסי, התחבא ר' יחזקאל כמה שנים, עד שהעתיק את מקום מגוריו לריגה, בירת לטביה. שם, שימש בעיר ריגה, עד לייסוד ישיבת סניף "תומכי תמימים" בעיר דאנקרא (גוסטינא) שליד ריגה, אז קיבל על עצמו שוב את עול הניהול הרוחני של הישיבה, כמקדם.

מסירות נפש מתוך שמחה...

בשנת תש"א כבש השטן הנאצי ימ"ש את לטביה. אחת משיטות ההריגה של הנאצים ימ"ש בעיר ריגה היתה לכנס את היהודים לבית הכנסת, ובהתמלא הבית היו מציתים אותו באש על כל הנמצאים בתוכו, וכל מי שהיה מנסה להימלט מן הלהבות – היה נורה מיד...

היה זה ביום יו"ד כסלו תש"ב. הגרמנים הובילו יהודים רבים בכוח אל תוך בית הכנסת ובאכזריותם ורשעותם העמידו יהודים רבים אחרים בחוץ כדי לצפות במחזה הנורא. חסידים רבים ור' יחזקאל הימלשטיין היו בתוך בית הכנסת, אולם תחת הבכי והנהי, הפחד והאימה, מסרו החסידים את נפשם באופן של 'למעלה מן הדעת' לגמרי...

ר' איצ'ע 'דער מתמיד' (ר' יצחק הורביץ)
התעטף בטלית והתעטר בתפילין, פתח את
ארון הקודש, הוציא ספר תורה ואמר־זעק:
"אנו זוכים לקיים מצות מסירות נפש על קידוש
השם ועלינו לעשות זאת מתוך שמחה". הוא
הניח את ידו האחת על כתפו של הרב אליהו
חיים אלטהויז ואת השניה על כתפו של הרב
יחזקאל פייגין ויחד הם יצאו בריקוד כשהם
שרים בתוך כך את ניגון ה'הקפות' החב"די...
ולהבות האש החלו מלחכים את בית הכנסת
המלא והגדוש...ה' יקום דמם.

פנימיות המנהגים

מאת הרב יהודה לייב ויסגלס

להישאר טהורים

מה ההבדל ביו אכילת איסור לשאר העבירות שבתורה? • מדוע הוכיח הרבי המהר"ש את האברך דווקא על יין נסך? ואיזה דבר אסור מביא לספיקות באמונה? • כיצד יתקן מי שנכשל בכשרות את מעשיו? ומפני מה יצא הרבי ב"מבצע כשרות"?

> האם צריך להקפיד על המזון שהאדם מכניס אל פיו, גם כאשר על פי דין תורה מותר לאכול? מסופר על האדמו"ר הזקן, שכאשר היה במאסר בפטרבורג, לא אכל כמה ימים, ולא היה מוכן להכניס דבר מאכל אל פיו, מפני שהאוכל שבבית הסוהר היה טרף.

> הדברים הגיעו לכדי פיקוח נפש, עד שבהתערבות אחד השרים, הובא אל האדמו"ר הזקן אוכל כשר מבית אחד החסידים.

השפעה שלילית

יש לדעת, שאכילת דברים אסורים אינה ככל העבירות שבתורה, אלא נשאר ממנה רושם

כי כאשר האדם אוכל דבר אסור, נעשה אותו הדבר לחלק ממנו – "דם ובשר מבשרו", והדבר משפיע לרעה על מוחו ועל מידותיו, ובמקום שיהיה בו הטבע היהודי הזך והטהור, שהם "רחמנים ביישנים וגומלי חסדים", מתעוררות בליבו מידות רעות.

וכפי שכותב הרמב"ן לגבי עופות דורסים שכל עוף הדורס לעולם טמא, כי התורה" הרחיקתהו מפני שדמו מחומם לאכזריותו . . ונותן אכזריות בלב".

וכן מובא בדברי הרמ"א ש"חלב הכותית [גויה] – מטמטם הלב", ושלא יאכל התינוק דברים האסורים "כי כל זה מזיק לו בזקנותו".

כאשר האדם אוכל מאכלים לא כשרים, הוא נהיה כולו מגושם וחומרי, זר ורחוק מקדושה, עד שיכול להימשך לענייני איסור נבזים שמעולם לא היה שייך אליהם.

לכן "כל תוספת בהידור עדינות וטוהר המאכל, היא למעשה תוספת בעיצוב ושיפור ועידון האופי והמידות".

יציאתו של אחר

ההשפעה הרעה היא אפילו כאשר הדבר אינו אסור מצד עצמו (כמו בעל־חי טמא), אלא רק מצד כוונת האדם (כמו עבודה זרה).

וכפי שמסופר על "אחר" – אלישע בן אבויה, שכאשר הייתה אימו מעוברת, הריחה תקרובת עבודה זרה, ומפני פיקוח נפש נתנו לה לאכול, וזה גרם לבנה שיצא לתרבות רעה.

ועל כז מנהגנו. שממתינים לאחרי אכילת מאכלי חלב שעה, ומברכים, ורק לאחר מכן אוכלים בשר. ולאחרי בשר ממתינים שש שעות. חלב ישראל

עליו רוח טומאה במשך ארבעים יום.

המתנה בין בשר לחלב דוגמא נוספת לאיסור דרבנן, המביא רוח טומאה על האדם באכילתו, הוא ההמתנה בין

בשר לחלב, שנאמר בזוהר שמי שאוכל אותם ביחד, או בשעה אחת או בסעודה אחת, שורה

הרבי הריי"צ מספר, שפעם בא יהודי עם חתנו, שהיה למדן גדול – אל אדמו"ר הזקן – אלא שלאותו חתן התחילו להתעורר ספקות באמונה, והיה בצער מזה.

והשיב לו האדמו"ר הזקן שחתנו נכשל בלא יודעים בחלב עכו"ם, ומשם באו לו הספקות באמונה.

לכן יש לדייק במה שאוכלים שיהיה כשר, כי היצר הרע מנסה להכשיל את האדם במאכלות אסורות, שעל ידי כך יעשה "בעל מום" ברוחניות.

איך מתקנים?

לאדם שנכשל באכילת דבר איסור בשוגג, כתב הרבי "שהתיקון צריך להיות באותו העניין, זאת אומרת זהירות ודיוק בענייני אכילה ושתיה שתהיה כדבעי".

והוסיף הרבי שמ"כיוון שלכל דבר צריכים סייעתא דשמיא, הנה בכל יום חול קודם תפילת הבוקר יפריש איזה פרוטות לצדקה, ואחר התפלה בכל יום. . יאמר לכל הפחות מזמור אחד תהילים".

מבצע כשרות

בשנת תשל"ה יצא הרבי ב"מבצע כשרות". הרבי הסביר שאחת הסיבות ל"ירידת הדורות" היא אי שמירת כשרות, ולכן צריכים להתחזק ולחזק אחרים בשמירת הכשרות.

הרבי אף הוסיף, שאחריות מיוחדת על כך, על "עקרת הבית" – נשות ישראל הצדקניות.

הרבי הסביר, שכשם שבמדבר סיני קודם הכניסה לארץ, הצטוו בני ישראל על כשרות, כך גם בימינו אלה, כאשר כל־כך קרובים לגאולה, צריכים להתחזק בשמירת הכשרות, גם כהכנה והקדמה לכניסה לארץ ישראל בגאולה על ידי משיח צדקנו.

מקורות: ספר התולדות אדמו"ר הזקן ע' 680. תניא פ"ח. פניני התניא ח"א 296־189. לקו"ש חי"ג ע' 258 ואילך, ע' 296. של"ה שער האותיות כו, מב, צה, קה, רי. של"ה מסכת שבועות טז. רמב"ן ויקרא יא, יג. רמ"א יו"ד ספ"א, ס"ז בשם הרשב"א. זהר ח"ב קכה, ע' רמז. חכ"א ע' רלז־רלח. חט"ז ע' רמז. חכ"א ע' א־ב. ח"ג מ"א, ב. אג"ק .57 ע' אידיש אידיש ס"ו. ספר המאמרים אידיש ע'

ואפילו שהאימא אכלה בהיתר, הנה, מכיוון שעל פי טבע משפיע מאכל אסור על האדם השפעה שלילית, לכן נולד הבן עם מזג רע.

רוח טומאה

מלבד הנזק הגשמי, מאכלים אסורים מביאים על האדם גם "רוח טומאה".

אסור, פירושו "קשור". כלומר, שמאכל אסור הינו שייך לכוחות הטומאה, ואי־אפשר להעלותו ולבררו לקדושה על ידי אכילתו לשם

גם דברים שאיסורם הוא רק מתקנת חכמים ולא מהתורה, האוכל מהם, ואפילו מתפלל ועובד ה' בכוח אותה אכילה, אין המאכל עולה לקדושה, כי "חמורים דברי סופרים יותר מדברי תורה".

טמטום מוחלט

דוגמא מובהקת לכך הוא איסור "יין נסך". איסור יין של גוי הוא איסור דרבנן, ובכל זאת שורה עליו רוח טומאה, ומטמטמים ליבו ומוחו.

טומאתו של יין נסך גדולה יותר משאר מאכלות אסורות. וכפי שכותב השל"ה הקדוש: "בכל מאכלות אסורות הוא מטמא את עצמו, אלא שביין הוא מדרגה על כולם".

וכפי הידוע הסיפור מאדמו"ר מהר"ש, שפעם נסע במיוחד לפריז, ופגש שם בצעיר יהודי ואמר לו: "יין נסך מטמטם את המוח והלב, היה יהודי". ואותו אברך נעשה בעל תשובה.

המצוות בפנימיות

מאת הרב מאיר ערד

מצוה של עבודה פנימית

מהי ההמשכה האלוקית הנפעלת על ידי מצות תפילין? מה ההוראה בעבודת ה' מהקדמת תפילין של יד לתפילין של ראש? ומהם התפילין שהקב"ה מניח? ● טעימה מביאורי החסידות על מצות תפילין

> מצות תפילין מקיימים מאחר שזהו רצון ה', כבכל המצוות, אלא שמלבד עניינה כמצוה פרטית, יש בה כמה הדגשים המיוחדים בה, המבוארים ומוארים במיוחד על פי תורת

> מצות תפילין היא "אות" לזה שמניחם, שהוא שייך לקב"ה, כנאמר "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך". מסיבה זו תפילין של ראש צריכים להיות מגולים, כדי שעל ידם יושפע אלוקות גם לעמי הארץ.

> בשכל אנושי אין מקום שאדם בר דעת יכרוך על זרועו ועל ראשו רצועה מעור בהמה, אלא כיוון שבתפילין כתוב "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" – הוא משעבד עצמו לתפילין ולכתוב שם, כי כך מצווה המלך הקב"ה.

> כמו כן על מצות תפילין נאמר "והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך.. כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים". אף שזכירת יציאת מצרים היא יסוד לכמה מצוות התורה, הרי זה באופן של 'יסוד' בלבד, ואין זה התוכן הפרטי הגלוי שבהם. אך מצות תפילין היא בין המצוות, שזכירת יציאת מצרים היא חלק מהתוכן הפנימי הגלוי שבה, ולכן צריך לכוון מהנות תפילין את זכירת יציאת מצרים.

ההמשכה האלוקית שבתפילין

בתורת החסידות מבואר, שבכל מצוה יש ב' עניינים: ההמשכה הפרטית שבה ב'סדר ההשתלשלות', וזה שהיא חלק מרצון העליון.

וכך הוא במצות תפילין: על פי הפנימיות ד' פרשיות הכתובות בתפילין: "קדש", "והיה כי יביאך", "שמע", "והיה אם שמוע", הן כנגד הספירות העליונות חכמה ובינה וחסד וגבורה ("קדש" – חכמה, "והיה כי יביאך" – בינה, "שמע" – חסד, "והיה אם שמוע" – גבורה).

הפעולה הפרטית שבמצות תפילין היא להמשיך את ההבנה השכלית למידות ולרגשות שבלב, ובלשון החסידות "להמשיך המוחין למידות". וכן הוא למעלה, להמשיך את

הספירות העליונות של "המוחין" בדרגה בה יש שייכות לספירות הנמוכות יותר של ה"זעיר אנפין" ['פנים קטנות' – הכינוי בקבלה למידות העליונות בהן האור האלוקי מצומצם יותר].

העניין השני שבמצות תפילין הוא שבמצוה זו הוא מקיים את הרצון של ה', ולמעלה היא ההמשכה מבחינת 'כתר'. כפי שהכתר הוא מעל ראשו של האדם, כך ההמשכה מה'כתר' מסמלת אור אלוקי שלמעלה מסדר והגבלה, למעלה מהשתלשלות.

במקום אחר מובא פירוש נוסף לתיווך בין שני האופנים בהמשכה האלוקית שבתפילין (האם זו המשכת המוחין לזעיר אנפין או המשכה מהכתר למוחין) שאלו שני שלבים בקיום המצוה:

בהכנת המצוה, כמו בכתיבת הסופר את הד' פרשיות והנחתן בבתים ועשייתן על פי כללי ההלכה, נמשך בתפילין ההמשכה העליונה מחכמה ובינה אל המידות העליונות, וזה עוד לפני שמקיים בזה את המצוה בפועל. ואילו על ידי קיום המצוה בפועל, בהנחת תפילין על הזרוע ועל הראש, נמשך בהם 'הרצון העליון' מבחינת ה'כתר' בבחינת תוספת אורות עליונים.

יראת ה' ולימוד תורה -הסדר בהנחת התפילין

תפילין של יד המונחות על הזרוע כנגד הלב, מבטאות את העבודה שבלב (הצד הרגשי של עבודת ה') יראת ה' וקבלת עול – מידות. תפילין של ראש המונחות כנגד המוח, מבטאות את עבודת המוח, בהבנה והשגה – לימוד תורה.

וכלשון רבינו הזקן בסידורו: "ציוונו להניחן על הזרוע כנגד הלב ועל הראש כנגד המוח, שנשעבד הנשמה שהיא במוח וגם תאוות ומחשבות לבנו לעבודתו יתברך".

הרבי מלמדנו הוראה נפלאה בעבודת השם מסדר הנחת תפילין:

סדר ההנחה הוא שמקדימים תפילין של יד לתפילין של ראש, מאחר שראשית העבודה

היא לעורר את היראה הטבעית המסותרת בלב כל ישראל, שלא למרוד במלך מלכי המלכים הקב"ה (כמובא בתניא), ורק על בסיס זה אפשר לפתח את עבודת המוח – הבנה והשגה וידיעה בתורה.

כמו כן ניתן ללמוד הוראה בעבודת ה' מהדין שתפילין של יד צריכות להיות מונחות כל זמן שמונחות התפילין של ראש, כלומר, יראת ה' אינה רק הקדמה ללימוד, אלא מתלוות ללימוד התורה. אדם יכול לחשוב, שלאחר שכבר עורר את היראה בליבו, הוא יכול לשקוע בלימוד התורה ולהתרכז בשכל ובחכמה שבה. על זה באה ההוראה, שגם בשעה שהוא שקוע בהבנת התורה, אסור לו להתנתק לרגע מיראת ה' ומההרגשה שהוא לומד את תורתו של הקב"ה. ואדרבא, לימוד התורה יביא אותו לדרגת יראה עליונה יותר, הנקראת "יראה עילאה".

תפילין של הקב"ה

הגמרא אומרת שגם הקב"ה מניח תפילין, כביכול, ומה כתוב בתפילין של הקב"ה? "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" – מעלתם של ישראל.

הבעל-שם־טוב מפרש זאת, שהתפילין של־ יד אצל הקב"ה הם היהודים הפשוטים, שעבודתם את קונם היא בכוחות העשייה; והתפילין של־ראש הם בעלי התורה, העובדים את הבורא באמצעות המוח וההבנה בתורה.

עבודתם של היהודים הפשוטים, העובדים את ה' בקבלת עול, מתוך התבטלות גמורה לרצונו, קודמת והיא עומדת למעלה מעבודתם של בעלי המוחין, כפי שתפילין של־יד קודמים לשל־ראש.

גילוי פנימיות הנפש בעבודתם של האנשים הפשוטים, משפיעה גם על בעלי המוחין ומגלה גם בהם את האחדות האלוקית השלימה, וזה מתבטא גם באחדותם של ישראל, הנאמר עליהם "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ".

מקורות: ברכות ו, ה. לקוטי שיחות חלק ג' שיחת פורים, חלק לא פרשת בא. חלק יט פרשת ואתחנן. המשך תער"ב פרק קעט.

מושגי יסוד בחסידות

מאת הרב ישבעם הלוי סגל

התקשרות לרבי

בחודש שבט – חלים שני אירועים שעניינם אחד – "התקשרות נשמות ישראל לנשיא הדור".

א. יום ההסתלקות וההילולא של הוד כ"ק אדמו"ר הריי"צ זי"ע, שנסתלק בשנת ה'תש"י ביו"ד בשבט, ש"ק פרשת בא בשעה שמינית בבוקר.

הסתלקות הצדיק זי"ע, הוא ביום שבו הושלמה עבודתו בקודש בעולם הזה, שאז הוא מתעלה עם כל תורתו ועבודתו, ועם כל תלמידיו ומקושריו, ומתפשטת השפעת נשמתו בכל העולם – "יתיר מבחיוהי". לפיכך מסוגל יום זה להתקשרות אליו ולהתעלות עמו.

ב. "ובא השמש וזרח השמש" (ראה קהלת א,ה) – יו"ד בשבט ה'תש"י הוא יום התחלת הנשיאות של כ"ק אדמו"ר מה"מ, וכמאמר חז"ל: "אין לך דור שאין בו כמשה". וכעבור שנה – ביום י"א שבט תשי"א – קיבל על עצמו את הנשיאות גם ביוליי

נשיאותו של הרבי בהנהגת עם ישראל בדרך העולה בית א־ל, הוא כדי לאחד את עם ישראל עם הקב"ה, להיותו "ממוצע המחבר" את נשמות ישראל עם ה' ית', כפי שהעיד על עצמו משה רבינו: "אנכי עומד בין ה' וביניכם בעת ההיא להגיד לכם את דבר ה".

וכך מתקשרים נשמות ישראל ברבי – נשיא הדור, שהוא "**אתפשטותא דמשה**" בדורנו, ובאמצעותו מתאחדים במהותו ועצמותו של הקב"ה.

הווה אומר, שיום יו"ד בשבט הוא יום סגולה – יום ה**התקשרות** אל הרבי, ומדי שנה בשנה "מעלין בקודש", ומתקשרים אליו ביתר שאת ומעלה – מהשנה החולפת.

התקשרות הנשמה לרבי

"ממוצע המחבר" הריהו מאוחד עם השניים שמחבר ביניהם, וכך משה רבינו וכן "אתפשטותא דמשה" – הרבי שבכל דור – הריהו מחוּבָּר ומחַבֵּר את נשמות ישראל עם עצמותו ית', להיותו בטל ומאוחד במהותו ועצמותו ית', ויחד עם זאת הוא גם מאוחד עם נשמות ישראל – עם כל אחד ואחת מישראל – באהבה לאין קץ, ונמצא שבו ועל ידו – מאוחדים כל נשמות ישראל בעצמותו ית', דבר המשפיע על כל ישראל בעבודת ה'.

ובאמצעות נשמות ישראל – משפיע הרבי ומגלה אלקות בעולם, ועי"ז מקיים את כל העולמות, הן ברוחניות והן בגשמיות, כי "צדיק יסוד עולם".

בספר התניא קדישא מבוארת התקשרות

הנשמות ברבי – ראש בני ישראל – בדרך משל מהתקשרות אברי גוף האדם אל הראש, כי "מבשרי אחזה אלקה".

כמשל הבן הנולד שמתהווה ונמשך מטיפת מוח האב, ע"י שהייתה תשעה חדשים בבטן האם, ובתקופה זו "יורדת" טיפה זו ממהות ערכה הזכה, ומשתנה צורתה להיות ממנה כל אברי גוף הבן, החל מהמוח – שבמהותו זהה למהות מוח האב, וכלה אפילו בצפרניים של הילוד שהוא מהות חומר ירוד וגס בערך לחומר מוח האב – שם היו האברים חלק ממנו.

והנה, על אף שהאברים ירדו ונשתנו בבטן האם ממהותם הראשונה שהיו "טיפת מוח האב", שבו שוכנת הנפש (החיים), מכל מקום, הם קשורים ומאוחדים עדיין – ביחוד נפלא ועצום – במהותם ועצמותם הראשון כשהיתה טיפת מוח האב.

והיינו, שבפנימיות האברים ועצמותם הנעלמת, הם עדיין חומר מוחי, שתכונתו הסיגולית היא להיות "כלי" לחיות הנפש, ולכן כל האברים "כלים" לחיות הנפש המושפעת בהם מהמוח שבראש, ועל אף היותם – הגוף והנפש – הפכיים במהותם, רוחניות וגשמיות, הנה בכל זאת החיות חודרת ומתלבשת באברי הגוף ומשנה את מהותם, מגוף מת (דומם) לגוף חי.

אבל חיות אברי הגוף מותנית בחיבור האברים אל מוח הבן, ולא די להם בעובדה שנוצרו מטיפת מוח האב.

וכך גם בנמשל: ה"**אב**" – אבינו שבשמים – אין סוף ברוך הוא.

"מוח האב" – ספירת החכמה באצילות (המיוחדת במאציל – א"ס ב"ה ש"הוא וחכמתו אחד").

ה"בן" – עם ישראל – "בני בכורי ישראל".

"מוח הבן" – משה רבינו – ראש בני ישראל, (ואתפשטותא דמשה שבכל דור ודור $(\pi_{(\eta^n)})$.

"אברי הבן" – כל נשמות ישראל לדרגותיהם השונות, כהתחלקות אברי הגוף.

ובכדי ש"אברי הבן" – נשמות ישראל – יתקשרו אל "מוח האב" – חכמה דאצילות המאוחדת בא"ס ב"ה ויקבלו חיות אלוקית בגילוי, לא די בעובדה ש"נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית'" – "הוא וחכמתו אחד", והיא "חלק אלוקה ממעל ממש", אלא צריך להתקשר בהתקשרות אמיתית ב"מוח הבן" – הם "הצדיקים והחכמים ראשי בני ישראל שבדורם", וביחוד ראש בני ישראל – הרבי, שהוא "אתפשטותא ראש בני ישראל – הרבי, שהוא "אתפשטותא

דמשה" בדורנו, הבטל ומאוחד בעצמותו ית', והוא נשמה כללית הכולל את כל נשמות ישראל – שהן ניצוצות מנשמתו.

ובזה "עודינה קשורות ומיוחדות ביחוד נפלא ועצום במהותן ועצמותן הראשון שהיא המשכת חכמה עילאה", ועי"ז כל הנשמות מאוחדות באין־סוף ברוך הוא בכבודו ובעצמו.

אופן ההתקשרות

ההתקשרות במשה רבינו ובאתפשטותא דמשה שבכל דור, נפעלת ע"י האמונה, וכמ"ש (שמות יד,לא): "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", ואמרז"ל (מכילתא עה"פ שם): "כל שישנו ב"ויאמינו ב"ויאמינו בה", שע"י האמונה במשה" – ישנו ב"ויאמינו בה", שע"י האמונה והדבקות ברבי, באים לאמונה ודבקות ברבי, באים לאמונה ודבקות ברבי, באים לאמונה ודבקות בה'.

וכמארז"ל (האה דברים יא,כב. ברש"י שם): ""ולדבקה בו" – וכי אפשר לדבק בשכינה? והלא אש אוכלה הוא?! אלא כל הדבק בתלמיד חכם מעלה עליו הכתוב כאלו נדבק בשכינה ממש".

שני אופנים בהתקשרות: בדרך מקיף ובדרך פנימית. הצד השווה ביניהם ששניהם מבוססים על האמונה, אלא שיש להבחין בין אמונה פנימית לאמונה חיצונית.

אמונה חיצונית, אעפ"י שגם היא אמונה בלב האדם, מעומק נשמתו שלמעלה מטעם ודעת, אך תלויה בסיבות חיצוניות, דהיינו, בהוכחות על גדולת יכולותיו של הרבי, בזה שהרבי מראה אותות ומופתים – מעשי ניסים – שלמעלה מטבע העולם.

ואמונה בדרגא זו היא בבחינת "אהבה התלויה בדבר", ואינה אמינה די הצורך.

ומרגלא בפי זקני החסידים: "אותות ומופתים באדמת בני חם" (תפילת ערבית), שלבני חם (המצרים) – חסרי האמונה – צריך להוכיח את היכולת האלוקית ע"י מופתים, וכמ"ש (שמות ז,ט): "כי ידבר אליכם פרעה לאמר תנו לכם מופת וגו", ופרש"י: "אות – להודיע שיש צורך במי ששולח אתכם".

הדרך לחסידות

חיפור חיים

"שלהבת עולה מאליה"

כיצד בחור מישיבת "בית התלמוד" הכיר את חסידות חב"ד? מי שילם את הוצאות נסיעתו אל הרבי? ומה היווה עבורו את הושטת השרביט מהרבי לעסוק בהפצת תורה? • ראיון מיוחד עם המלמד החסידי מבאר שבע – הרב רפאל בכר

איך הכרת את חסידות חב"ד?

למעשה את הזרעים הראשוניים של החיבור עם חסידות חב"ד קיבלתי (עדיין ב'מקיף') מאימי תחיה. משנות ילדותי אני זוכר את דיבוריה הלבביים על גדולתו של הרבי מליובאוויטש. הדברים נשמרו בליבי הצעיר.

כעבור שנים, עת למדתי בישיבה הליטאית 'בית התלמוד', בירושלים, הכרתי את רפאל ציקוואשוילי. הלה גרר אותי להתוועדות הראשונה בחיי: י"ב תמוז תשמ"ב (לבני הישיבות). נושא ההשפעה על הזולת קסם לי תמיד וכאן מצאה נפשי כר נרחב למימושו. כבר למחרת אותה התוועדות יצאתי למבצע תפילין בתחנה המרכזית בבירה (משבצת עליה שמרתי לאורך שנותיי הבאות בישיבה האמורה).

מאוחר יותר, הכרתי את הרב החסיד בנימין זילברשטרום והוא זה שעודדני כל העת לעבור ל'תומכי תמימים' (כבחור, היה חוזר ואומר: "הנך עוסק בלהט בענייני חב"ד, אך אם לא תעבור את כור ההיתוך של ישיבת חב"ד, כל ההתעוררות תכלה בעשן". היום מבין אני עד כמה צדק). ר' בנימין היה זה שדירבן אותי לנסוע לרבי (ואף הלווה את המעות לשם כך).

היו שניסו להניא אותך מהמהלך?

היו גם היו. מתחיל מהאווירה בישיבה (לעג ליציאה ל'מבצע תפילין' האמור). אבי ז"ל לא ראה זאת בעין יפה (על אף שממנו עצמו שמעתי מספר בהתלהבות על חסידי חב"ד שבאו לשמחם בלבנון, אך לא בבית ספרנו...) אבל עם הזמן 'השלים' עם הרעיון ואף כיסה את ההלוואה לנסיעה לרבי. בדיעבד הבנתי שכל אותן ההתנגדויות אינן אלא ל'יישר את הלבבות' ולהכשיר לקראת העליה לשלב הבא.

האם זכית לקירוב מהרבי?

זכיתי גם זכיתי! נתחיל בעצם העובדה שהנני נמנה על המשרתים בצבא האור: 'מלמד ילדי ישראל' (ובאמת, מה יותר גדול ויפה ונעלה מזה?!) הרבי אמר פעם לר' יוסל גולדשטיין (תוכן): "זוהי 'א געוואלדיקע זכות' (זכות (תוכן): "זוהי 'א געוואלדיקע זכות' (זכות

נפלאה) ללמד על רבותינו נשיאינו". ואכן, בכוחו ובעידודו הבלתי פוסק של הרבי יצאו מתחת ידי כמה וכמה הפקות חסידיות לילדי ישראל, כולן קשורות ברבותינו הקדושים.

מסתמא התכוונת בשאלתך ל'קירוב' אישי. ברוך ה', גם לזה היתה לי הזכות: בשנת תש"נ (בסמיכות לחג השבועות), יצא הרבי בהכרזה שכל חסיד ייסד וימסור שיעור תורה. הרבי הדגיש: מחמת העומס הצפוי, בל יצפו לתשובות ואישורים. כאברך צעיר ונמרץ נטלתי יוזמה ועלה בידי ללקט קבוצת גברים ולייסד שיעור בגמרא. כמובן, דיווחתי לרבי מבלי לצפות למענה, כאמור. מה מאוד הופתעתי לצלצול הטלפון שבישר: תשובה מחרבי! וזה לשונה: "שתהא שלהבת עולה מאליה במנורת זהב טהור, אזכיר על הציון". לצערי, השיעור לא החזיק מעמד והרגשתי לצרי, השיעור לא החזיק מעמד והרגשתי 'בזבוז' דברי הרבי.

חלפו שבע שנים ונקראתי למסור שיעורי חסידות בישיבת 'בני עקיבא' בעירי, באר שבע. בסיועם הנמרץ של שלושה תלמידים בישיבה (שלוש שנים, זו אחר זו), התבצעה פעילות ערה

בשנת תש"ס, עלה בידינו להוציא (בסיועו האדיב של 'מרכז את"ה') כחמישה עשר תלמידים לביקור בישיבת חב"ד בצפת. בקשתי מחברי אפרים ע"ה וקסלר (זה שקישר אותי עם הישיבה וניהל את הפעילות בשנה הראשונה לבואי) לכתוב לרבי והתשובה שהתקבלה (במקור: לאחד שלימד בישיבה קטנה, שגילם מקביל לישיבה תיכונית), ראו זה פלא: "שתהא שלהבת עולה מאליה" (אגרות קודש, חלק יו, עמוד קעה). עכשיו זה ברור: התשובה ההיא, משנת תש"נ, הינה הושטת שרביט מהרבי לעסוק בהפצת תורה!

יש סיפור שתוכל לשתף בו את הקוראים?

בחג הסוכות של שנת תשנ"ט, זכיתי לשהות בחצרות קדשנו. בשמיני עצרת הצטרפתי לחבורה של 'תמימים' שיצאה לשמח יהודים

בשליחות הרבי. היעד: שכונת קווינס הרחוקה (משך זמן הליכה 'רגילה', שעתיים וחצי כל צד). ההליכה המייגעת שאבה ממני כוחות רבים והזמן שנמשכה היה כפול...

בתום ההקפות בבית הכנסת אליו הלכנו, נכנסנו לבית חב"ד בשכונה (בניהולו של ר' שרגא זלמנוב) לעשות קידוש ולסעוד את ליבנו. מה גדולה היתה ההפתעה, כאשר פתחתי את הסידור וממנו ניבטה ההקדשה: לזכות רפאל בן אברהם בכר ומשפחתו (זהו שמי המלא בעוד לכיתוב אין שום קשר אלי!). הרגשתי שהרבי חיבק אותי.. החיבוק הושלם בעבור עשרה חדשים בדיוק: בכ"א תמוז של אותה שנה, נולדה בתי היחידה! אכן, הרבי לצידנו תמיד!

האם תורת החסידות משפיעה עליך בחיי היום יום?

בשיחות הקודש, הרבי ממשיל את החסידות ל'שמן', שטבעו הוא לחלחל לכל דבר ולהשפיע בכל מקום. ניתן לומר בפשטות גמורה: אין תחום שבו החסידות לא משפיעה!

אולי כוונת השאלה היא, מהו התחום המרכזי בו ניכרת השפעתה של תורת החסידות. התשובה היא: חינוך. כל יום שעובר מחדד אצלי את ההבנה: לא ניתן לגשת לחנך את ילדי ישראל, ללא תפיסתה של תורת החסידות! משפט מרכזי לדוגמא: "יקר כל יהודי אצל אבינו שבשמים, כמו בן יחיד שנולד להוריו לעת זקנותם, ואף יותר מכך".

איזה מסר תרצה להעביר לקוראים?

כל יהודי הוא שליח! התביעה הברורה של הרבי לכל אחד שחי בדורנו מהדהדת במלוא עוצמתה: "מלאו הארץ וכבשוה"!

מניסיוני (האישי וממה שראו עיני), אחת החולשות של דורנו היא מיעוט ערכנו בעיני עצמנו. רבים אומרים לעצמם (בשקט או בהתנצלות לאחרים) מי אני ומה מעשיי שאשפיע על הזולת! והרי יודע לב מרת (וחולשת) נפשו.

אומר הרבי: צא מעצמך! הזולת לא צריך לסבול מכך שאתה לא מושלם (ואף רחוק מכך), הזמן דוחק והמציאות דורשת: השפע ממה שחננך הבורא! ואדרבה: דוקא הזכות של ההשפעה, תעמוד לך, המשפיע, לעמוד בקרן אורה!

ואין המדובר בפירוק הרים ושבירת סלעים. הבה נתחיל מ'זוטות', השפעות קטנות על הדרך. ('זוטות' בערך ההשקעה, לא בערכם של מעשים חלילה, שהרי דין 'קלה כבחמורה').

סוף דבר: "הנה זה משיח בא"! הבה נכין את עצמנו ואת הסביבה אליה נשלחנו מההשגחה העליונה – "מה' מצעדי גבר כוננו". חזק ונתחזק!

תורת מנחם

סקירת ספרים של הגאון האלוקי הוד כ"ק אדמו"ר מה"מ מליובאוויטש

חינוך למעשה

ספר "חינוך למעשה" כולל הוראות למעשה בפועל והדרכות בענייני חינוך. והוא ליקוט משיחות כ"ק אדמו"ר מה"מ – הן המוגהות, והן הבלתי מוגהות, (ספר השיחות, התוועדויות, שיחות קודש, ראשי דברים) משנת תשמ"ח ואילך.

"המעשה הוא העיקר", שכבר יצאו לאור בקשר למועדים ויומי דפגרא במשך השנה כולה.

ליקוט זה בענייני חינוך הוא בהמשך לסדרת הקונטרסים של

ספר זה הוא בבחינת פקיחת העיניים, לעמוד על ההיקף הגדול של הוראות והתייחסויות הרבי בכל נושא לפרטי פרטים.

כמובן, מטרתו העיקרית היא, שיהווה מקור לעצה ותבונה, על מנת

שיוסיפו וידייקו בחינוך למעשה, לגדל את הילדים כפי הדרכות רבינו. במיוחד שכל הוראותיו הקדושות חדורות במטרה להכריע את הכף להבאת הגאולה בקרוב ממש.

שימוש ייחודי ניתן לעשות בו, כאשר רוצים לקבל החלטות טובות בחינוך. אם זה ביום ההולדת של הילדים, או בשביל לקיים את ההוראה לחשוב בכל יום חצי שעה על חינוך הילדים – הרי שמספר זה ניתן לדלות הוראות למכביר.

שיחות הרבי מובאות כציטוטים מהמקור, ככתבם וכלשונם, למעט עריכה לשונית קלה באי אלו מקומות (מלבד ההערות של המערכת לציוני מקורות בתורת הרבי).

העיקרון המנחה את הספר הוא הדגשת כל עניין של מעשה בפועל הקשור לטף.

בהערות מצוינים מקורות השיחות. במקרים רבים מובא גם קטע נוסף מהשיחה שלפניה או שלאחריה, להרחבת העניין, וכן ציונים לשיחות נוספות.

דלקי הספר:

חלק ראשון: ״חנוך לנער״. חלק שני: המחנך. חלק שלישי: מוסדות חינוך. חלק רביעי: מועדים לחינוך. חלק חמישי: הוספות – שיחות בנושאים כלליים לחיילי צבאות השם.

הספר יצא לאור לקראת יום הבהיר "י"א ניסן", יום הולדתו של רבינו משיחנו – בשנת תש"ס. את הספר ליקט וערך הרב **לוי יצחק סטוליק**. העורך הלשוני הוא הרב **נחמיה קפלון**, והוא יצא לאור על ידי מערכת "המעשה הוא העיקר", בניו יורק.

בדידי הווה עובדא

חינוך למעשה

רגלי חסידיו ישמור

סיפר המשורר החסידי ר' צבי מאיר שטיינמץ, המוכר בשם העט 'צבי יאיר':

בשנת תשח"י חלה אחד מבני משפחתי ברגלו. כאביו היו קשים וכשרק ניסה להזיז את הרגל הנגועה עלו הצעקות עד לב השמים... רחמנא ליצלן. ביקשנו מהרבי שיאשר את הניתוח שדורשים הרופאים, או לכל הפחות ביצוע של בדיקה פנימית הכרוכה בזריקות. הייתי אז עדיין 'חסיד בוסר', והחלטתי לכתוב לרבי מעין 'אולטימטום': היום ט' בשבט. אם מחר, ביום הסגולה יו"ד בשבט, לא תבוא ישועה – איאלץ להסכים לבקשת ברופאים ולערוך את הניתוח.

למחרת, יו"ד בשבט בערב, הייתה כמובן התוועדות. ישבתי לי בפינת האולם ופתאום אני שומע קוראים לי... מיהרתי ועליתי מיד לבימה עליה ישב הרבי, הוא לקח פרוסת עוגה לבנה, כרך אותה במפית שלוש פעמים, נתן לי ואמר: "זה בשביל החולה..." – הרבי נקב בשמו, וחזר על כך שלוש פעמים "זה בשביל...". טמנתי את העוגה באמתחתי, מיהרתי לנסוע אל החולה ונתתי לו לטעום ממנה.

שבתי הביתה, ולמחרת, י"א שבט בצהריים, אחרי שחזרתי משיעור שמסרתי בבוקר, התקשרתי לשאול מה נשמע! החולה ענה לי בשאלה במילים אלו: "אולי אתה זוכר איזו רגל כאבה לי?"... נדהמתי, אך בן משפחתי ממשיך ומספר: "כבר שעתיים שאני שוכב במיטה מתייגע ומנסה להיזכר איזו רגל זו הייתה... ולא נזכר!".

חיכיתי יומיים לוודא שהנס ממשיך לפעול ואז התקשרתי למזכירו של הרבי, הרב חודוקוב, וסיפרתי לו מה שקרה. הוא נכנס לרבי וחזר לפניו על כל המעשה, הרבי הגיב בחיוך: "אולי רוצים הם עוד מזונות?", כשהוא מתעלם לגמרי מהנס שחולל.

המשר מעמוד 6 / מושגי יסוד בחסידות

אבל האמונה הפנימית נובעת מעצם הנשמה, שהיא "חלק אלוקה ממעל ממש" – חלק מעצמותו 'ת' – המאוחדת בו, ואינה תלויה בסיבה כל שהיא, ואינה זקוקה למופת והוכחה.

וכמש"כ הרמב"ם ז"ל (הלכות יסוה"ת פ"ח):
"משה רבינו לא האמינו בו ישראל
מפני האותות שעשה, שהמאמין על פי
האותות יש בלבו דופי... ובמה האמינו
בו? במעמד הר סיני", ששם היתה
התגלות עצמותו ית'.

אמונה זאת היא אמיתית שאינה ניתנת לשינויים, עד כדי מסירות נפש ממש.

וכך גם בדורנו, ההתקשרות היא כמ"ש הרבי (לוח היום יום כד סיון): "השואל במה היא ההתקשרות שלו אלי מאחר שאין אני מכירו פנים...

...ההתקשרות האמיתית היא על ידי לימוד התורה, כשהוא לומד המאמרי חסידות שלי, קורא את השיחות ומתחבר עם ידידי אנ"ש ותלמידי הת מימים יחיו בלימודם ובהתוועדותם, ומקיים בקשתי באמירת תהלים ובשמירת זמני הלימודים, הנה בזה היא ההתקשרות".

ואמנם משה רבינו – וכן כל רבותינו נשיאינו – אתפשטותא דמשה שבכל דור – מחוללים ניסים ונפלאות בעולם, ובמיוחד בדורנו דור הגאולה שהרבי עושה ניסים ונפלאות לעם ישראל – לאין ספור – לכלל ולפרט, אבל אין זה כדי להוכיח לנו את יכולתו, אלא הניסים נועדו כדי להמשיך ולגלות את אור אין־סוף ב"ה שלמעלה מהטבע – בתוך הטבע – בעולם הזה הגשמי, ולעשותו "דירה בתחתונים", כפנימיות רצון ה' בעצמותו.

ולכן הניסים שנעשים בדורנו – רובם ככולם מלובשים בלבושי הטבע, עד שלעיתים "אין בעל הנס מכיר בניסו", כי הכוונה העליונה היא שגם הטבע ישרת וישמש כלי לרצון ה' – גילוי אור אין סוף ב"ה, ותתגלה האמת שכל מציאות הטבע – ה"יש הנברא" – אינו אלא חלק מעצמותו ית' – היש האמיתי.

ביום העשירי בשבט – יום ההתקשרות הפנימית ברבי מה"מ, שבו יקויים בנו "ויאמינו בה' ובמשה עבדו", נקבל פני משיח צדקנו בחסד וברחמים מי"ד ממ"ש.

(עפ"י ספר "ערכים בחסידות" שיו"ל בקרוב)